

РЕШЕНИЕ НА СЪДА

21 ноември 1991 година*

„Помощ, предоставена от държавата – Тълкуване на член 93, параграф 3, последно изречение от Договора – Забрана за изпълнение на предвидени мерки”

По дело C-354/90

с предмет преюдициално запитване, отправено до Съда, на основание член 177 от Договора за ЕИО от френския Conseil d'État (Държавен съвет) в производството, висящо пред този съд между

Fédération Nationale du Commerce Extérieur des Produits Alimentaires,

Syndicat National des Négociants et Transformateurs de Saumon

и

Френската държава

относно тълкуването на член 93, параграф 3, последното изречение от Договора за ЕИО,

СЪДЪТ,

в състав: г-н О. Due, председател, г-н F. A. Schockweiler, г-н F. Grévisse и г-н Р. J. G. Картеун, председатели на състав, г-н G. F. Mancini, г-н С. N. Kakouris, г-н J. C. Moitinho de Almeida, г-н M. Díez de Velasco и г-н M. Zuleeg, съдии,

генерален адвокат: г-н F. G. Jacobs,

секретар: г-н Н. А. Rühl, главен администратор,

като взе предвид писмените становища, представени:

– за френското правителство, от г-н Jean-Pierre Puissechet, директор по правните въпроси в министерство на външните работи, в качеството на представител, и г-н Géraud de Bergues, заместник-главен секретар в същото министерство, в качеството на заместник-представител,

* Език на производството: френски.

– за Комисията на Европейските общности, от г-н Antonino Abate, главен правен съветник, и г-н Michel Nolin, член на нейната правна служба, в качеството на представители,

предвид доклада от съдебното заседание,

след като изслуша устните становища на френското правителство, на правителството на Обединеното кралство, за което се явява г-н Richard Plender QC, в качеството на представител, и на Комисията на Европейските общности, на съдебното заседание от 11 юли 1991 г.,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено на съдебното заседание от 3 октомври 1991 г.,

постанови настоящото

Решение

1. С Определение от 26 октомври 1990 г., получено в Съда на 30 ноември същата година, френският Conseil d' État поставя по силата на член 177 от Договора за ЕИО преюдициален въпрос относно тълкуването на член 93, параграф 3, последно изречение от Договора за ЕИО.

2. Този въпрос възниква в рамките на два иска, единият предявен от Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires, а другият – от Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon. Тези искиве целят отмяната на междуведомствено решение от 15 април 1985 г. (публикувано в Journal Officiel de la République Française от 20 април 1985 г.) в изпълнение на Указ № 84-1297 от 31 декември 1984 г., който налага парафискални такси в полза на Comité central des pêches maritimes (Централния комитет по морски риболов), на местните комитети по морски риболов и на Institut français de recherche pour l'exploitation de la mer (Френски изследователски институт за използване на рибните ресурси), публикувано в Journal Officiel de la République Française на 12 януари 1985 г.

3. Представената пред Съда преписка показва, че през 1982 г. Комисията на Европейските общности информира френските власти за своето намерение да стартира предвидената в член 93, параграф 2 от Договора процедура по отношение на дейностите и намесите на Fonds d'intervention et d'organisation des marchés des produits de la pêche maritime et des cultures marines (Фонд за намеса и организация на пазарите с продукти от морски риболов и от морско стопанство, по-нататък наричан „FIOM”) в морския риболовен сектор. След първоначалния преглед на предоставената от френските власти информация Комисията решава на 27 юли 1984 г. да стартира съответната процедура и съобщава на френското правителство да представи своето становище относно подробните правила за налагане на парафискална такса,

въведена, по-специално в полза на FIOM. Френските власти отговарят през м. септември и м. декември 1984 г. и същевременно уведомяват Комисията относно подготовката на нов указ, който въвежда междуведомствено решение, което указва парафискални такси в полза на FIOM. Този указ е приет на 31 декември 1984 г. Ставката на таксите е приета на 15 април 1985 г. С писмо от 25 октомври 1985 г. Комисията посочва, че е решила да прекрати процедурата, открита през 1982 г. с изключение на някои аспекти от дейностите на FIOM, които не са предмет на производството пред препращащия съд.

4. Ищците по главното производство оспорват действителността на междуведомственото решение от 15 април 1985 г. поради това, че френските власти са пренебрегнали, по-специално член 93, параграф 3, последно изречение от Договора.

5. Като счита, че тълкуването на тази разпоредба е необходимо, за да разреши спора, френският Conseil d' État решава да спре производството и да постави на Съда следния въпрос:

„... ако последното изречение на член 93, параграф 3 от Договора от 25 март 1957 г. трябва да се тълкува като налагащо на властите на държавите-членки задължение, нарушението на което засяга действителността на актовете за изпълнение на помощни мерки, като по-специално последващата намеса на решение на Комисията, което обявява тези мерки за съвместими с общия пазар”.

6. За по-широко изложение на правната уредба и на подробностите на спора по главното производство, на хода на производството, както и на представените пред Съда писмени становища се прави препратка към доклада от съдебното заседание. По-нататък тези елементи от преписката се упоменават единствено в необходимата степен по преценка на Съда.

7. Член 93, параграф 3 от Договора гласи следното:

„Комисията следва да бъде информирана, в разумен срок, който да Ж даде възможност да представи своето становище относно всякакви проекти за отпускане или изменение на помощи. Ако тя счете, че някой от тези проекти е несъвместим с общия пазар, като се има предвид член 92, тя незабавно стартира процедурата, предвидена в параграф 2. Съответната държава-членка е длъжна да не привежда в изпълнение предлаганите от нея мерки в действие, докато тази процедура не приключи с окончателно решение”.

8. За да се оценят последиците на член 93, параграф 3, трябва да се има предвид, че изпълнението на системата за контрол на държавните помощи, както се установява от член 93 от Договора и съответната практика на Съда, е въпрос за Комисията и за националните съдилища.

9. Що се отнася до ролята на Комисията, Съдът изтъква в Решение от 22 март 1977 г. по дело Steinike и Weinlig, точка 9 (78/76, Recueil, стр. 595), че като урежда в член 93 помощите да подлежат на постоянен преглед и контрол от Комисията, Договорът цели, че признаването на евентуалната несъвместимост на помощ с общия пазар трябва да се извърши в условията на контрол от Съда на Европейските общности с подходяща процедура, която Комисията има отговорност да задейства.

10. Що се отнася до ролята на националните съдилища, Съдът поддържа в същото решение, че може да се започне производство пред националните съдилища, което изисква тези съдилища да разтълкуват и прилагат понятието за помощ, което се съдържа в член 92, с цел да се определи дали държавна помощ, отпусната без спазването на предварителната процедура по контрол, предвидена в член 93, параграф 3, подлежи на тази процедура.

11. Намесата на националните съдилища е следствие от прекия ефект, признат в последното изречение на член 93, параграф 3 от Договора. В това отношение, Съдът посочва в Решение от 11 декември 1973 г. по дело Lorenz (120/73, Recueil, стр. 1471), че незабавният характер на приложимостта на забраната за изпълнение, упомената в този член, обхваща всяка помощ, която е приведена в изпълнение без да бъде нотифицирана и, в случай на нотификация, е проведена по време на предварителната фаза и ако Комисията приведе в изпълнение спорната процедура, преди окончателното решение.

12. С оглед на предходните съображения трябва да се отбележи, че действителността на актове, които привеждат в изпълнение помощните мерки, е засегната, ако националните власти нарушават последното изречение на член 93, параграф 3 от Договора. Националните съдилища трябва да гарантират на правните субекти, които се ползват от такова нарушение, всички следствия в тяхното национално право, свързани с действителността на мерки, които привеждат в действие помощта, с възстановяването на предоставената финансова помощ в нарушение на тази разпоредба и на възможни временни мерки.

13. Вярно е, че в Решение от 14 февруари 1990 г. по дело Франция/Комисия (С-301/87, Recueil, стр. I-351) и в Решение от 21 март 1990 г. по дело Белгия/Комисия 142/87, Recueil, стр. I-1005) Съдът не признава, че Комисията има правомощието да обяви помощта за незаконна, само поради това че не е било изпълнено задължението за нотификация и без да е нужно разследване на това дали помощта е съвместима с общия пазар. При все това, това заключение няма въздействие по отношение на задълженията на националните съдилища, които произтичат от прекия ефект, признат от забраната, предвидена в последното изречение на член 93, параграф 3 от Договора.

14. В това отношение трябва да се отбележи, както прави генералният адвокат в параграф 24 от своето заключение, че основната и изключителна роля, поверена на Комисията в членове 92 и 93 от Договора, да признава евентуалната несъвместимост на помощта с общия пазар, когато това е уместно, е фундаментално различна от ролята на националните съдилища при защитата на правата, които ползват правните субекти като следствие от прекия ефект на забраната, предвидена в последното изречение на член 93, параграф 3 от Договора. Докато Комисията е длъжна да разгледа съвместимостта на предвидената помощ с общия пазар, дори когато държавата-членка е нарушила забраната за привеждане в изпълнение на помощта, националните съдилища не правят друго освен да съблюдают, до окончателното решение на Комисията, правата на правните субекти, изправени пред евентуално нарушение от държавните власти на забраната, предвидена в последното изречение на член 93, параграф 3 от Договора. Когато тези съдилища вземат решение по този въпрос, те не се произнасят по съвместимостта на помощните мерки с общия пазар, тъй като окончателната преценка по този въпрос е изключителна компетенция на Комисията, под контрола на Съда на Европейските общности.

15. С втората част на своя въпрос, френският Conseil d' État пита какво е евентуалното въздействие на окончателно решение на Комисията, което обявява помощните мерки за съвместими с общия пазар, върху действителността на актове, които привеждат в изпълнение тези помощи.

16. В този смисъл трябва да се отбележи, че окончателното решение на Комисията няма като следствие да узаконява *a posteriori* изпълнителните актове, които са недействителни, тъй като са приети в нарушение на забраната, предвидена от последното изречение на член 93, параграф 3 от Договора, тъй като в противен случай прякото действие на тази забрана ще бъде засегнато и няма да бъдат зачетени интересите на правните субекти, които, както се посочва по-горе, националните съдилища трябва да съблюдают. Всяко друго тълкуване ще доведе до облагодетелстване на съответната държава-членка от неспазването на последното изречение на член 93, параграф 3 и ще лиши тази разпоредба от нейния полезен ефект.

17. Предвид всички тези съображения, отговорът на въпроса, поставен от френския Conseil d'Etat трябва да бъде, че последното изречение на член 93, параграф 3 от Договора трябва да се тълкува в смисъл, че налага на властите на държавите-членки задължение, нарушението на което засяга действителността на актове, които привеждат в изпълнение на помощни мерки, и че последващото приемане от Комисията на окончателно решение, което обявява тези мерки за съвместими с общия пазар, няма като следствие *a posteriori* да узаконява недействителни мерки.

По съдебните разноски

18. Разходите, направени от Комисията на Европейските общности, която е представила становище пред Съда, не подлежат на възстановяване. С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело има характер на инцидентен установителен иск в производството, висящо пред националния съд, последният следва да се произнесе по съдебните разноски.

По изложените съображения,

Съдът,

като се произнася по въпроса, поставен пред него от френския Conseil d'Etat с Определение от 26 октомври 1990 г., реши:

Последното изречение на член 93, параграф 3 от Договора трябва да се тълкува в смисъл, че налага на властите на държавите-членки задължение, нарушението на което засяга действителността на актове, което привеждат в изпълнение на помощни мерки, и че последващото приемане от Комисията на окончателно решение, което обявява тези мерки за съвместими с общия пазар, няма като следствие *a posteriori* да узаконява недействителни мерки.

Подписи

Произнесено в открито съдебно заседание в Люксембург на 21 ноември 1991 година.

Подписи